

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «MIGRANCE»

Έρωτας, άσυλο κι άλλες ιστορίες μετανάστευσης

Ένας Τούρκος πολιτικός πρόσφυγας, Έλληνες στη Γερμανία και Αλβανοί μετανάστες θέτουν το ζήτημα «μετανάστευση» επί τάπητος στο έγκυρο γαλλικό περιοδικό «Migrance»

Του **Μανώλη Πιμπλή**

Ο Ρέγκετ είναι Τούρκος, γεννήθηκε στη Σμύρνη το 1954 και μεγάλωσε σε χωριό της περιοχής. Πρωτότοκος γιος οικογένειας με τέσσερα παιδιά, υποχρεώθηκε γρήγορα να δουλέψει αφήνοντας τις πανεπιστημιακές σπουδές του στην Άγκυρα.

Μαθητής ακόμη συνελήφθη επειδή έκαψε φασιστικά κείμενα. Αργότερα εντάχθηκε σε εργατικά κινήματα. Φυλακίστηκε για τη δράση του και τελικά αποφάσισε να φύγει. Η Ελλάδα τον τράβηξε για λόγους κυρίως πολιτισμικούς. Αγνόησε προειδοποιήσεις για τις ατέλειες της πολιτικής ασύλου, προτιμώντας να βασιστεί σε αφηγήσεις συγχωριανών για τους δεσμούς φιλίας που είχαν άλλοτε με τους Μικρασιάτες Έλληνες, καθώς και στο γεγονός ότι η Ελλάδα ήταν πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Μία απόπειρα φυγής διά θαλάσσης απέτυχε. Βούτηξε λοιπόν στα νερά του Έβρου το 1983. Η Ελ-

ληνική Αστυνομία τον έστειλε στο Λαύριο. Έναν χρόνο αργότερα του δόθηκε πολιτικό άσυλο. Στην Αθήνα δούλεψε στις οικοδομές και το 1988 άνοιξε καφενείο. Ενδιαφερόμενος πάντα για την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Τουρκία μετείχε σε επιτροπές στήριξης, στην έκδοση εφημερίδων, σε διαδηλώσεις.

«Ηρωας» και «θύμα» ταυτόχρονα, με αξιοσημείωτες επικοινωνιακές ικανότητες, μετέτρεψε το καφενείο του σε σημείο συνάντησης Ελλήνων αριστερών και μεταναστών που μιλούσαν με πάθος παίζοντας τάβλι. Την περίπτωση του Ρέγκετ εξετάζει η κοινωνική ανθρωπολόγος, ερευνήτρια του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, Μαρίνα Πετρονάκη, στο τεύχος 31 του γαλλικού περιοδικού «Migrance» (Μετανάστευση) που είναι αφιερωμένο στην Ελλάδα και έχει τίτλο «Εθνικότητα και Μετανάστευση: Μία ελληνική ιστορία».

Ο Ρέγκετ παντρεύτηκε Ελληνίδα. Τη συνάντησε στα γραφεία της Διεθνούς Αμνηστίας το 1990. Η Ε-

«Και το 1922, όπως και σήμερα, οι "αλλογενείς" κάτοικοι της Ελλάδας θεωρούνταν απειλή για την κοινωνική σταθερότητα και την εθνική ομοιογένεια», λένε οι Μάρτιν Μπάλντουιν-Έντουαρντς και Κατερίνα Αποστολάτου. Στη φωτογραφία μετανάστες στο παλιό Εφετείο της οδού Σωκράτους στην Αθήνα

λένη εντυπωσιάστηκε από την «ηρωική» του αντίθεση προς την τουρκική χούντα, την έγνοια του «για όλους όσοι είχαν προβλήματα» αλλά και για κάποια «ανατολίτικα» προτερήματά του – τρυφερότητα, αποφυγή καβγάδων – που τον έκαναν πιο συναισθηματικό από τους Έλληνες.

Το συμπέρασμα της Πετρονάκη είναι ότι στο πρόβλημα της – δύσκολης, ούτως ή άλλως – αποδοχής του Τούρκου η διαφορά στη θρησκεία είναι δευτερεύον ζήτημα και ότι πιο σημαντικό παράγοντες είναι οι σχέσεις εξουσίας και η πολιτισμική κυριαρχία.

Ο Ρέγκετ, που ήταν αγνωστικιστής, δεν δίστασε να γίνει χριστιανός ώστε να τον αποδεχθεί η οικογένεια της νύφης. Και ενώ μαγειρεύει και κάνει πολλές δουλειές στο σπίτι, όταν έρχονται οι γονείς του από την Τουρκία είναι η μόνη στιγμή που ζητάει από την Ελένη να παραστήσει την παραδοσιακή σύζυγο που υπηρετεί τον άντρα της και την οικογένειά του.

Η ζωή όσων ζητούν πολιτικό άσυλο στην Ελλάδα είναι αντικείμενο και άλλου άρθρου (Ευτυχία Βουτυρά, Ελισάβετ Κοκοζήλα), ενώ το τεύχος – γραμμένο στα αγγλικά και τα γαλλικά – που παρουσιάζ-

εται απόψε ρίχνει ιδιαίτερο βάρος στη μετανάστευση των ομογενών από την πρώην Σοβιετική Ένωση (Γαρυφαλλιά Κατσαβονίδου, Παρασκευή Κούρτη, Κίρα Κασουρικόσκι).

Την άλλη πλευρά του νομίσματος, «τη διασπορά των Ελλήνων μεταναστών εργατών στην Ευρώπη» περιγράφει ο Χανς Βερμέλεν σε άρθρο του για τη «μαζική έξοδο προς την Ευρώπη» κατά τις περιόδους 1960-1965 και 1969-1970. «Ανάμεσα στο 1945 και το 1974 ένας στους έξι Έλληνες έφυγε από την Ελλάδα», λέει. Και «ανάμεσα στο 1955 και το 1977 περίπου 600.000 Έλληνες εγκαταστάθηκαν στη Γερμανία».

Γερμανοί επιστήμονες θεωρούν «πλουραλιστικό» και όχι «αφομοιωτικό», όπως των Ισπανών, το σχήμα της ελληνικής ενσωμάτωσης στη Γερμανία, μιλώντας για «αποικία μεταναστών». Ο Χανς Βερμέλεν λέει ότι ο τύπος ενσωμάτωσης των Ελλήνων είναι «χαρακτηριστικός ομάδων μεταναστών με ιστορία επιχειρηματικής διασποράς, όπως οι Εβραίοι, οι Αρμένιοι, οι Κινέζοι και οι Έλληνες».

Στο καταληκτικό άρθρο, ο Ηλίας Ρουμπάνης επισημαίνει ότι οι μετανάστες μπορεί να αποτελούν

Μετανάστες σε αριθμούς

Σύμφωνα με αναφορά του 1914 της Διεθνούς Επιτροπής Έρευνας για τις αιτίες που οδήγησαν στους Βαλκανικούς Πολέμους:

135.000 μουσουλμάνοι έφυγαν από τη Μακεδονία για την Τουρκία το 1912-1913.

80.000 πρόσφυγες από Μακεδονία και Θράκη κατέφυγαν στη Βουλγαρία.

80.000 Σλάβοι ζπούσαν επανεγκατάσταση στη Βουλγαρία.

100.000 Έλληνες εγκατέλειψαν τη Βουλγαρία.

80.000 άνθρωποι στην Ελλάδα (σύμφωνα με ανεπίσημες εκτιμήσεις 160.000-250.000) μιλούσαν το 1928 σλαβομακεδονικά.

Ένας στους έξι Έλληνες έφυγε από την Ελλάδα το 1945-1974.

760.000 Έλληνες εγκαταστάθηκαν στην Ευρώπη – τα 4/5 στη Γερμανία– το 1955-1977.

κίνδυνο ή ευκαιρία αναζωογόνησης και ότι το ελληνικό κράτος αρνήθηκε έως τώρα να επενδύσει στον πληθυσμό των μεταναστών. «Αν δεν ενθαρρύνουμε τη διάπλωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων, ατόμων με όνειρα και ελπίδες, θα πρέπει να προετοιμαστούμε για μια κοινωνία στην οποία θα κυριαρχεί ο φόβος», λέει. «Προσωπικά πιστεύω ότι η πολυπολιτισμικότητα είναι ατού. Μόνο εκείνοι που κερδίζουν από την εκμετάλλευση των ανθρώπων, είτε πρόκειται για ωμούς εργοδότες, είτε για λαθρεμπόρους, έχουν συμφέρον από την κοινωνική εκμηδένιση άλλων πολιτισμών».

Στο τουρκικό σήριαλ «Τα σύνορα της αγάπης» ο έρωτας μιας Τουρκάλας για έναν Έλληνα φέρνει στην επιφάνεια τις πολιτισμικές προκαταλήψεις. Στην πραγματική ιστορία του έρωτα της Ελένης για τον Ρέγκετ, έναν Τούρκο πολιτικό πρόσφυγα στην Ελλάδα, η αποδοχή επίσης δεν ήταν απλή υπόθεση. Το '80 το 60% των κορηγήσεων πολιτικού ασύλου ήταν προς Τούρκους, ενώ το '90 οι Τούρκοι μετανάστες (κυρίως πολιτικοί πρόσφυγες) υπολογίζονταν στους 200

«Αλλάζουμε απέναντι στους Αλβανούς»

«Νομίζω ότι τελευταία κάτι αλλάζει στην Ελλάδα, ιδίως σε σχέση με τη μεταχείριση των Αλβανών μεταναστών», λέει στα «ΝΕΑ» ο Βρετανός συντονιστής του τεύχους «Εθνικότητα και Μετανάστευση: Μία ελληνική ιστορία» του περιοδικού «Migrance» (Μετανάστευση), **Μάρτιν Μπάλντουιν-Έντουαρντς**. Ο συν-διευθυντής του Μεσογειακού Παρατηρηρίου Μετανάστευσης του Πα-

ρηρίου Μετανάστευσης του Πα-

νεϊού Πανεπιστημίου πιστεύει ότι πλέον οι Αλβανοί είναι αποδεκτοί. «Αξιωματικός της Αστυνομίας μου είπε ότι η μετανάστευση από την Αλβανία βαίνει αυξανόμενη, αλλά ότι "αυτό δεν είναι πρόβλημα". Αδιανόητη διατύπωση από αστυνομικό, μέχρι πριν από λίγο καιρό. Στην αρχή, βέβαια, οι Αλβανοί ζούσαν σε απάνθρωπες συνθήκες. Τώρα γίνονται πολύ λιγότερο αντικείμενο εκμετάλλευσης και αμείβονται σαν τους Έλληνες. Αντίθετα, σε απάνθρωπες συνθήκες ζουν

τώρα οι Ασιάτες. Και επειδή η ξενοφοβία σε Ελλάδα και Ευρώπη μεγαλώνει – άλλωστε το ξέρουμε, σε εποχές οικονομικής κρίσης την πληρώνουν οι ξένοι – προβλέπεται εντάσεις. Μέρος της ευθύνης έχει το ελληνικό κράτος, καθώς άφησε το ίδιο το κέντρο της πρωτεύουσας να γίνει προβληματικό».

Στο εισαγωγικό κομμάτι του τεύχους, των Μάρτιν Μπάλντουιν-Έντουαρντς και Κατερίνας Αποστολάτου, καταρρίπεται ο μύθος ότι οι αρνητικές κοινωνικές αντι-

δράσεις κατά των μεταναστών και οι αποτυχίες χάραξης μεταναστευτικής πολιτικής οφείλονται στο ότι η μαζική μετανάστευση συντελέστηκε πρόσφατα. Βασική θέση του τεύχους είναι ότι η μεταχείριση των λεγόμενων «παλινοστούτων» το '80 έχει κοινά χαρακτηριστικά με τη μεταχείριση των προσφύγων του '22 και ότι η είσοδος Αλβανών και άλλων μεταναστών το '90 ξύπνησε μνήμες από τις μεγάλες εθνοτικές συγκρούσεις των αρχών του 20ού αιώνα.